

2023Z02239

(ingezonden 9 februari 2023)

Vragen van de leden Van den Hil en Van Campen (beiden VVD) en Sahla (D66) aan de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over het bericht 'Veel vraag naar kinderopvang bij boer, maar regels belemmeren uitbreiding'

1. Bent u bekend met het artikel 'Veel vraag naar kinderopvang bij boer, maar regels belemmeren uitbreiding'? 1)

Antwoord

Ja, daar zijn wij mee bekend.

2. In antwoord op eerdere schriftelijke vragen gaf u aan in gesprek te zijn met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) om te kijken hoe belemmerende regelgeving weggenomen kan worden 2); kunt u een opsomming geven van de door de agrarische kinderopvangsector benoemde belemmeringen? Wat is de stand van zaken van deze gesprekken, kunt u per belemmering aangeven op welke wijze u deze voornemens bent weg te nemen en wanneer wordt de Kamer nader geïnformeerd over de uitkomsten?

Antwoord

Door de Verenigde Agrarische Kinderopvang (VAK) en de Land en Tuinbouw Organisatie (LTO) zijn belemmeringen en knelpunten met betrekking tot wet- en regelgeving aangedragen, die kunt u vinden in bijlage 1. Met de betrokken partijen zijn we in gesprek over de belemmeringen die zijn aangekaart. Dit is ook onderdeel van gesprek aan de sectortafel Multifunctionele landbouw van het Landbouwakkoord.

Daarnaast wordt door de ministeries van LNV, SZW en EZK, de VNG en LTO onder leiding van de Kamer van Koophandel de komende tijd een 'Life event'-traject¹ opgezet. Dit traject heeft tot doel om belemmeringen bij multifunctionele landbouw (waaronder agrarische kinderopvang) verder in kaart te brengen en te inventariseren waar onnodige regeldruk kan worden weggenomen. We willen eerst dit onderzoek afwachten om vervolgens integraal te bezien welke eventuele acties nodig zijn om onnodige regeldruk weg te nemen. Over de uitkomsten van dit 'Life event'-traject en eventuele vervolgstappen zal de minister van LNV de Kamer dit najaar nader informeren.

3. Wat vindt u ervan dat in sommige gevallen de vergunning voor een agrarische kinderopvang gekoppeld is aan het uitoefenen van een actief agrarisch bedrijf, waarbij een specifiek omzetpercentage is opgenomen? Is het kabinet van mening dat deze koppeling onwenselijk is, aangezien dit deze vorm van multifunctionele landbouw belemmert? Indien ja, welke bevoegdheden heeft het kabinet om deze koppeling weg te nemen in het ruimtelijk ordeningsinstrumentarium?

Antwoord

Het kan zijn dat in sommige gemeenten de vergunning voor agrarische kinderopvang of kleinschalig kamperen gekoppeld is aan het uitoefenen van een actief agrarisch bedrijf, en dat daarbij een specifiek omzetpercentage is opgenomen. Eén van de redenen hiervoor is mogelijk de wens tot behoud van de agrarische hoofdfunctie van een gebied. Gemeenten kunnen die koppeling heroverwegen.

Vanuit het ruimtelijk ordeningsinstrumentarium heeft het Rijk de mogelijkheid om rijksbeleid via instructieregels door te laten werken in de gemeentelijke besluitvorming over omgevingsvergunningen en -plannen.

¹ [Aanpakken regeldruk life events bedrijven | Regeldruk | Rijksoverheid.nl](#)

Daarbij geldt wel het beginsel van subsidiariteit en proportionaliteit waarbij regelstelling vanuit het Rijk in beginsel alleen aan de orde is als decentrale overheden het nationaal belang niet doelmatig en doeltreffend kunnen behartigen.

Hierbij moet opgemerkt worden dat er ruimte voor gemeenten moet zijn om te kunnen besluiten wat het beste is voor inwoners en bedrijven, op basis van zowel lokale als nationale opgaven. Door middel van de Handreiking Multifunctionele Landbouw en Ruimtelijke Ordening en de uitkomsten van het Life event-traject, kunnen we gemeenten ondersteunen in het maken van de juiste afwegingen hierbij.

De minister van LNV heeft de VNG gevraagd of een omzetpercentage gebruikelijk is bij gemeenten. Op basis van een kleine verkenning ontstaat daaruit niet het beeld dat een dergelijk omzetpercentage op grote schaal wordt toegepast door de gemeenten. Wel wil de minister van LNV ook dit als aandachtspunt terug laten komen in een bredere uitvraag en in het traject rond belemmerende wet- en regelgeving, omdat dit inderdaad bepaalde vormen van multifunctionele landbouw zou kunnen belemmeren.

4. In antwoord op eerdere vragen gaf u aan agrarische kinderopvang als een kans te zien om enerzijds het aantal kinderopvangplekken te vergroten en anderzijds mogelijkheden aan agrariërs te bieden om het verdienmodel te verbreden en daarover te spreken met Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland, Vereniging Agrarische Kinderopvang (VAK) en VNG 2); hoe verlopen deze gesprekken en welke oplossingen dragen deze organisaties aan om eventuele knellende wet- en regelgeving weg te nemen en hoe neemt u deze aanbevelingen mee?

Antwoord

Zoals aangegeven in reactie op vraag 2 zijn we in goed overleg met betrokken partijen en wordt gestart met het 'Life event'-traject. Als dit traject afgerond is, verwacht ik meer zicht te hebben op hoe eventueel belemmerende regeldruk kan worden weggenomen. Bij de publicatie van de uitkomsten van dit traject dit najaar zal ik hier nader op ingaan.

Daarnaast wordt op dit moment in opdracht van en gefinancierd door de VNG de 'Handreiking Multifunctionele Landbouw en Ruimtelijke Ordening' uit 2011 geactualiseerd. De verwachting is dat deze handreiking later dit voorjaar wordt gepubliceerd. De hoofdgedachte van de handreiking is dat een duidelijk afwegingskader geboden wordt aan (gemeente)ambtenaren, waarmee een goed doordachte keuze kan worden gemaakt in lokaal beleid, rekening houdend met lokale autonomie. Dit kan leiden tot een efficiënter en eenduidiger besluitvormingsproces bij vergunningverlening. De publicatie van de handreiking wordt gevolgd door workshops voor ambtenaren en multifunctionele landbouw-ondernemers.

5. Hoe kijkt u naar de huisvesting van kinderopvangorganisaties en de eisen die daaraan gesteld worden, ook als het om kinderopvanglocaties op boerenbedrijven gaat? Zorgen deze eisen aantoonbaar voor kwaliteit en toegankelijkheid van kinderopvanglocaties? Zo ja, waar blijkt dat uit?

Antwoord

Vanuit de Wet kinderopvang worden eisen gesteld ten aanzien van huisvesting. Deze zien onder andere op de minimale oppervlakte aan speelruimte en de veiligheid en gezondheid op een kinderopvanglocatie. Het veiligheid- en gezondheidsbeleid is locatieafhankelijk. De GGD houdt toezicht op deze kwaliteitseisen. Deze eisen acht ik van belang om te zorgen voor kwalitatief goede opvang waarbij kinderen voldoende, veilige en toegankelijke ruimtes hebben om te spelen en zich te ontwikkelen. Overigens heb ik geen signalen ontvangen dat deze eisen uit de Wet kinderopvang belemmerend zijn voor de sector of voor agrarische kinderopvanglocaties in het bijzonder.

Naast deze eisen uit de Wet kinderopvang worden er nog enkele andere eisen gesteld ten aanzien van de huisvesting, zoals dat het in het bestemmingsplan van de gemeente moet passen en er een vergunning voor brandveiligheid moet zijn als er meer dan tien kinderen worden opgevangen. Vanuit het Besluit gevoelige bestemmingen worden er voor het waarborgen van een goede luchtkwaliteit regels gesteld ten aanzien van de afstand van een kinderopvanglocatie tot een rijksweg of provinciale weg. Op gemeentelijk niveau kunnen nadere regels worden gesteld rondom luchtkwaliteit die bijvoorbeeld mee kunnen worden gewogen bij het bestemmingsplan. Gemeenten kunnen een afweging maken van welke nadere regels zij willen stellen die passend zijn in hun context.

6. Bent u bereid om te kijken naar de gedifferentieerde impact van wet- en regelgeving op grote- en kleine boerenbedrijven die een (gedeeltelijke) transitie willen maken naar de kinderopvang? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke stappen is het kabinet voornemens concreet te zetten om deze transitie zo goed als mogelijk te faciliteren?

Antwoord

Ja, in het 'Life event'-traject wordt ook de tussenschaligheid van de diverse activiteiten op een multifunctioneel bedrijf meegenomen als aandachtspunt. Aan de hand van het 'Life event'-traject wordt verder gekeken waar onnodige regeldruk kan worden weggenomen en wat mogelijke oplossingsrichtingen zijn. Zoals aangegeven in mijn antwoord op vraag 2 zal de minister van LNV uw Kamer hier dit najaar over informeren.

7. Bent u bereid om in kaart te brengen of agrarische kinderopvanginstellingen makkelijker personeel weten aan te trekken dan stedelijke kinderopvanginstellingen? Zo nee, waarom niet? Hoeveel agrarische kinderopvanginstellingen zijn dit jaar in de markt actief?

Antwoord

Er is geen exact beeld van het aantal agrarische kinderopvanginstellingen dat actief is in de markt. De Verenigde Agrarische Kinderopvang heeft mij desgevraagd een inschatting gegeven: circa 140 locaties voor kinderdagopvang of buitenschoolse opvang en ruim 100 voorzieningen voor gastouderopvang.

Er zijn geen gegevens waaruit blijkt of agrarische kinderopvanginstellingen makkelijker personeel weten aan te trekken dan stedelijke kinderopvanginstellingen. Op dit moment zie ik geen meerwaarde en een rol voor het ministerie van SZW weggelegd om te onderzoeken of specifiek agrarische kinderopvanginstellingen makkelijker personeel weten aan te trekken dan reguliere kinderopvanginstellingen. Ik richt mij op de hele kinderopvangsector, als het gaat om aanpak van het personeelstekort. In mijn brief van september 2022 ben ik ingegaan op deze aanpak. Deze maand verwacht ik uw Kamer hier een voortgangsbrief over te sturen. Het beeld vanuit de VAK is dat het bij de agrarische kinderopvang nog wat beter lukt om personeel aan te trekken en te behouden. Mogelijk spreekt het concept medewerkers aan, waardoor zij makkelijker dan andere organisaties nieuw personeel aan zich kunnen binden.

8. U doet in het eerdergenoemde artikel een oproep aan gemeenten om het openen van een dagverblijf door boeren te stimuleren; aan wat voor concrete maatregelen denkt u daarbij? Bent u bereid zelf ook concrete stappen te zetten om dit te stimuleren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Samen met de betrokken partijen worden op dit moment diverse stappen gezet om mogelijke belemmeringen voor agrarische kinderopvang op te lossen. Denk aan de actualisering van de Handreiking Multifunctionele Landbouw en Ruimtelijke Ordening en het eerdergenoemde 'Life event'-traject.

Er wordt geïnventariseerd welke mogelijke knelpunten er in wet- en regelgeving zijn en hoe hiermee kan worden omgegaan. Daarnaast zie ik juist een rol voor gemeenten weggelegd in het bedenken van maatregelen om agrarische kinderopvang te stimuleren.

9. Wat is de positieve gezondheidsimpact op kinderen die naar de agrarische kinderopvang gaan in plaats van naar een stedelijke kinderopvanginstelling?

Antwoord

Er is geen onderzoek gedaan naar de gezondheidsimpact op kinderen die naar de agrarische kinderopvang gaan versus een stedelijke kinderopvanginstelling in Nederland. Wel zijn er onderzoeken die aantonen dat kinderen in een omgeving met veel ruimte, dieren en natuur meer bewegen, waardoor de kans op overgewicht afneemt. Door activiteiten als klimmen, klauteren, graven en rennen ontdekken kinderen hun eigen kunnen en grenzen beter, wat de ontwikkeling van de motoriek stimuleert. Contact met dieren heeft positieve effecten op de ontwikkeling van een kind. Ook leren kinderen waar voedselproducten, zoals melk en eieren, vandaan komen. In het artikel van het RIVM 'Agrarische kinderopvang? Gezond en veilig'² staat ook meer over eventuele risico's voor de gezondheid en hoe die te voorkomen.

Sinds 2011 wordt grootschalig onderzoek uitgevoerd naar de gezondheid van omwonenden van veehouderijen, middels het onderzoeksprogramma Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO). Dit onderzoek laat zien dat het wonen nabij een veehouderij zowel positieve als negatieve gezondheidseffecten heeft. COPD-patiënten die in de buurt van veehouderijen wonen hebben vaker en/of meer last van hun aandoening. In het algemeen is de longfunctie verminderd van mensen die bij veel veehouderijen wonen en komen in de buurt van pluimvee- en geitenhouderijen longontstekingen iets vaker voor. Astma en allergie komen daarentegen minder vaak voor rondom veehouderijen.

Iedere kinderopvang moet een veiligheids- en gezondheidsbeleid hebben. Dit beleid gaat over hoe de organisatie kinderen beschermt tegen risico's en beschrijft bijvoorbeeld de afspraken over hygiëne. De GGD controleert op dit beleid en houdt toezicht.

10. Welke stappen worden er voor het zomerreces nog gezet om het aanbieden van agrarische kinderopvang te vergemakkelijken? Hoe sluit dat aan bij maatregelen om het aanbieden van een niet-agrarische kinderopvang eenvoudiger en toegankelijker te maken?

Antwoord

Zoals eerder vermeld wordt er een 'Life event'-traject opgestart. Daarnaast wordt op dit moment in opdracht van de VNG de Handreiking Multifunctionele Landbouw en Ruimtelijke Ordening uit 2011 geactualiseerd. De verwachting is dat deze handreiking later dit voorjaar wordt gepubliceerd. De informatie uit deze handreiking kan door gemeenten worden toegepast bij gemeentelijke beleidsafwegingen en bij het maken van plannen op het terrein van ruimtelijke ordening, economie en milieu op het gebied van multifunctionele landbouw.

Het kabinet heeft in het coalitieakkoord een herziening van het financieringsstelsel van de kinderopvang afgesproken. De herziening van het financieringsstelsel geldt voor de hele kinderopvang, dus inclusief agrarische kinderopvang. Door deze herziening wordt het stelsel eenvoudiger en begrijpelijker voor ouders. Daarnaast wordt de kinderopvang betaalbaarder en financieel toegankelijker, zodat ouders makkelijker arbeid en zorg kunnen combineren. Een betaalbaardere kinderopvang en een eenvoudiger stelsel dragen eraan bij dat meer ouders en hun kinderen gebruik kunnen maken van kinderopvang.

² Infectieziektebulletin: [Agrarische kinderopvang? Gezond en veilig! / IB 05-2013 | RIVM](#)

11. Bij beantwoording van eerdere vragen geeft u aan een eerste stap te zetten in het actualiseren van de Handreiking Multifunctionele Landbouw en Ruimtelijke Ordening; wat is de stand van zaken van deze actualisering en welke stappen onderneemt u het komende jaar voor deze actualisering?

Antwoord

De actualisering van de Handreiking Multifunctionele Landbouw en Ruimtelijke Ordening wordt op dit moment uitgevoerd in opdracht van de VNG. De verwachting is dat deze handreiking dit voorjaar wordt gepubliceerd. Het ministerie van LNV en VNG zullen vervolgens na de publicatie van de handreiking workshops voor ambtenaren en multifunctionele landbouw-ondernemers organiseren om de handreiking onder de aandacht te brengen.

12. Bent u het in algemene zin eens met de uitspraak dat agrarische kinderopvang een onderdeel is van het ondernemerschap in de kinderopvang en dat wet- en regelgeving ondernemerschap niet in de weg mag zitten zolang de kwaliteit en toegankelijkheid behouden blijven?

Antwoord

Dit soort innovatieve vormen van kinderopvang zijn een goede toevoeging aan de kinderopvangsector, zeker in deze tijd van arbeidsmarktkrapte. Het is uiteraard wel van belang dat de kinderopvang veilig en van hoge kwaliteit is en dus voldoet aan de kwaliteitseisen die vanuit de Wet kinderopvang worden gesteld. Deze gelden voor alle vormen van kinderopvang, dus ook voor agrarische kinderopvang.

Daar waar wet- en regelgeving houders in de kinderopvang onnodig belemmert, moeten we proberen dat op te lossen. Specifiek voor de agrarische kinderopvang gaan we daar ook mee aan de slag middels de genoemde 'Life Event' traject.

1) NOS, 5 februari 2023, 'Veel vraag naar kinderopvang bij boer, maar regels belemmeren uitbreiding', (<https://nos.nl/artikel/2462669-veel-vraag-naar-kinderopvang-bij-boer-maar-regels-belemmeren-uitbreiding>).

2) Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2022-2023, nr. 945.

Bijlage 1

NOTITIE

Belemmerende wet- en regelgeving (inclusief RO) agrarische kinderopvang

Bestemd voor : achtergrondinformatie t.b.v. Kamervragen

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2022Z19809&did=2022D42549>

Vraag 4 Is het juist dat gemeentelijke vergunningverlening in veel gemeenten een obstakel blijkt, omdat agrarische kinderopvang voor gemeenten een nog nieuw fenomeen is? Is het kabinet bereid te bezien, al dan niet met Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO) en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), wat nodig is om deze drempel te slechten? Moet er ook een handreiking multifunctionele landbouw voor gemeenten komen?

Vraag 5 Is het juist dat regels inzake multifunctionele landbouw de groei van agrarische kinderopvangbedrijven onmogelijk maakt? Welke regels inzake multifunctionele landbouw worden hierin als belemmerend ervaren?

Opgesteld d.d. : 27-10-2022

Belemmerende wet- en regelgeving (in willekeurige volgorde):

1. De agrarische kinderopvang mag in veel gemeenten alleen bestaan als neventak binnen een agrarisch bedrijf. Het verschilt per gemeente of er dan gekeken wordt naar ruimtelijk gebruik of omzet/ rendement. Dit heeft gevolgen voor de bedrijfsvoering;
 - a. Wanneer er wordt gekeken naar ruimtelijk gebruik, zou je kunnen denken dat dit geen probleem is. Een agrarisch bedrijf maakt immers gebruik van hectares grond, dit is altijd meer dan het perceel dat ingezet wordt voor de kinderopvang. Dit geldt ook voor het bouwvolume (m³) van de agrarische tak dat in de praktijk vele malen groter is dan die van de kinderopvang. Echter, wij kennen voorbeelden van ambtenaren binnen gemeentes waarbij het 'aangezicht' van het bedrijf al als storende factor wordt beoordeeld (omdat bijvoorbeeld de kinderopvang meer vooraan op het perceel staat en de stal meer achter op het perceel).
 - b. Wanneer er wordt gekeken naar omzet/rendement, ontstaan er gelijk uitdagingen. In verhouding tot de agrarische tak, kan er uit de kinderopvang een goede omzet/ goed rendement worden behaald (bij goed ondernemerschap). De agrarische tak dient dan ook altijd een behoorlijke omvang te behouden.
 - i. Hoe gaan we om met bedrijven die de agrarische tak willen afbouwen, maar de kinderopvang willen behouden/ uitbouwen? Dit is nu in veel gemeentelijk beleid onmogelijk, maar wel wenselijk, gezien NPLG-beleid, advies Remkes, GGA, perspectiefbrief voormalig minister Staghouwer.
2. Vaak worden er door een gemeente ook eisen gesteld aan de grootte van een neventak. In een aantal gemeenten is dat 350m², in andere weer 600m². Waar is dit op gebaseerd?
 - a. De berekening ervan is ook wisselend per gemeente. Er zijn gemeenten die de buitenspeelruimte ook meenemen in de berekening. Als je zoveel mogelijk speelruimte wilt geven, dan overschrijdt je al heel snel de 350m².
 - b. We kennen voorbeelden van gemeenten waar je bij 1 neventak maximaal 600m² mag uitbreiden, en bij 2 of meer neventakken er geen grens is gesteld aan het aantal m². Waar is dit op gebaseerd?
3. Wanneer een agrarische tak stopt, ontstaan er op papier uitdagingen vanwege de geurcontouren die een mogelijke buurman heeft met zijn agrarisch bedrijf (dit is eerder geen probleem, want het gehele bedrijf wordt gezien als agrarisch bedrijf met neventak kinderopvang). Gevolg is dat de kinderopvang zou moeten stoppen. In praktische zin verandert er natuurlijk niets aan de (geur)situatie op de locatie.
4. RO-beleid wordt gemeentelijk bepaald. Dit maakt dat er veel verschillen zijn in hoe omgegaan wordt met MFL-bedrijven en dus ook agrarische kinderdagverblijven;
 - a. MFL is nog relatief nieuw en onbekend. Dat betekent dat ambtenaren vaak nog niet goed weten hoe er mee om te gaan. Dit resulteert in het op de lange baan schuiven van beslissingen, of in het opvragen van onevenredig veel onderzoeksrapporten (om alle mogelijke risico's te mijden). Dit betekent dat vergunningaanvragen langdurige en kostbare processen worden. (Een onderzoeksrapport van een extern bureau kost zomaar tienduizenden euro's.)
 - i. Onderstaand voorbeeld is ter illustratie van de onbekendheid met MFL:
We hebben eind 2017 toestemming gekregen voor een tijdelijke vergunning van 3 jaar voor onze BSO naast ons agrarisch bedrijf. Na 3 jaar wilden we deze verlengen, het liefst definitief, maar we hebben voor 3 jaar aangevraagd. De hele procedure moest opnieuw terwijl er geen wijzigingen in

de situatie waren. Afgelopen februari waren de 26 weken die voor de behandeling van de vergunning stonden, voorbij. Nadat we niets gehoord hadden van de gemeente zijn we er zelf achteraan gegaan. Reactie van de ambtenaar was dat ze er niet aan toegekomen was, het was een zeer complexe casus en het werd uitbesteed aan een extern ingehuurd iemand. Daar zouden we snel iets van horen. Nu, 26 oktober hebben we nog steeds niets gehoord...

- b. Je bent overgeleverd aan de interpretatie van de ambtenaar. Een aangrenzende gemeente kan zomaar totaal anders met een MFL-vraagstuk omgaan. Soms is het zelfs zo dat een gemeente van mening is dat een neventak niet thuishoort in het landelijk gebied en er dus geen enkele bewegingsruimte is.
 - i. Wij adviseren dan ook om te gaan starten met de update van de Handreiking RO voor MFL, zodat gemeenten gaan werken volgens dezelfde standaarden.
5. De geurcontouren/ achtergrondbelasting is vaak een punt van aandacht. Echter, in de stad wordt kinderopvang vergund op plekken waar de luchtkwaliteit niet voldoende is (zie <https://www.longfonds.nl/gezondelucht>). Luchtkwaliteit is in steden geen toetsingscriterium aangezien de bestemming hier al voor geregeld is. Dit is meten met twee maten!
6. Door de stikstofperikelen wilde een gemeente uit het niets een Aerius-berekening vanwege de vrees voor extra stikstofuitstoot door het vestigen van een nieuwe kinderopvanglocatie op het platteland, terwijl er genoeg latente ruimte is. Dit betekent 1000 euro extra kosten voor een vergunningaanvraag, terwijl er geen inzage werd gegeven in het rapport.
7. Verkeersbewegingen zijn ook een punt van aandacht. In sommige gemeenten wordt geëist dat ondernemers zelf een weg gaan aanleggen omdat verwacht wordt dat de polderwegen de aanloop naar toeristische activiteiten niet aankunnen. Dit is een enorme en niet te dragen kostenpost voor een ondernemer.
8. Vleermuisonderzoek; voor een vergunningaanvraag moest bekeken worden of de bouw niet ten nadele was van de aanvliegroute van de vleermuis. Dit is vaak een bureau-onderzoek, maar de gemeente wilde een praktijkonderzoek. Dit is schijnbaar alleen te meten in de maanden maart t/m oktober. Hierdoor liep de vergunningaanvraag al meteen een jaar uit. Extra zuur natuurlijk als je met snel stijgende bouwkosten te maken hebt zoals het afgelopen jaar.
9. Derden kunnen geen gebruik maken van de faciliteiten van de kinderopvang. Er is bijvoorbeeld een locatie met een verwarmd zwembad. Daar zouden prima zwemlessen gegeven kunnen worden voor kinderen uit de omliggende dorpen, of zwemuurtjes voor ouderen. Maar omdat dit niet vergund is, kan dit niet plaatsvinden. Dit is momenteel ook niet te regelen omdat het zwembad, naast de agrarische kinderopvang, een te grote neventak zou worden en dit dan getoetst zou worden als een losstaand geurgevoelig object. En dit terwijl er grote wachtlijsten zijn voor zwemles.
10. Financiering; er zijn veel regels voor financiering (aangescherpt door de Basel richtlijnen), waardoor er nog meer zekerheden moeten worden ingebouwd voordat een bank financiering kan verstrekken. En dat is lastig bij een relatief nieuwe en nog wat onbekende sector, zeker ook als de activiteit helemaal nieuw is voor het betreffende bedrijf.
11. MFL-ondernemers zijn relatief kleine ondernemers. De eigenaar heeft dus meerdere functies te vervullen in het bedrijf. Daardoor komt er in verhouding veel wet- en regelgeving op hen af;
 - a. MFL-bedrijven hebben vaak meerdere MFL-sectoren en minimaal één agrarisch tak. Maar ook in de agrarische tak wordt vaak voor een combinatie aan diersoorten/ gewassen gekozen vanwege de aantrekkelijkheid voor de kinderen/ het publiek. Met voor elke tak en sector weer de hele set aan regels.
 - b. Het is vaak niet een bepaalde wet of regel, maar de stapeling ervan en de hoeveelheid die belemmerend werkt. Regels die door de wetgever zijn opgesteld met in het achterhoofd grootschalige instellingen en/ of bedrijven, maar die ook onverkort gelden voor kleinschalige bedrijven in de multifunctionele landbouw.
12. Als gevolg van landelijk beleid en een tekort aan opvolgers zullen veel agrarische bedrijven gaan stoppen. Wanneer deze bedrijven geen perspectief hebben om andere activiteiten op te starten/ voort te zetten op het platteland, zal dit ten koste gaan van de leefbaarheid van het platteland. Voorzieningen zullen verdwijnen.